

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia :

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a GERHARD NÉMETH.

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Naší rodáci.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

☛ Kresťania! kupujte len u kresťanov! ☛

Katolícke samosprávne voľby.

Pokým protestantské vyznania od roku 1701. autonomiou vládnu, t. j. *právo samospravovania* požívajú, dotiaľ my katolíci iba teraz chystáme sa našu autonomiu sriadiť. Pravda, už r. 1848., keď katolícke náboženstvo prestalo byť *štátnym náboženstvom*, keď ho z práv obrali, privilegie mu zhabali, hneď povstal pohyb v záujme katolíckej autonómie; avšak tehďajšie búrlivé časy neboly priaznivé na riešenie tak vážnej otázky, ktorá tichú prácu, spokojné časy, rozvažitú, obozretnú účinnosť požaduje. Po zpäťuvedení ústavy zase na povrch vyšla táto vec. 1869-ho bol aj kongress svolaný, avšak naši katolíci boli takí bezstarostní a ľahkomyselní, že nie zpočiatku tých zvolili väčšinu vyslancov, čo dobro sv. cirkve z hlbín duše želali, ale z bruchopasíkov, ktorí sú len vtedy katolíckmi, keď z toho osov berú. Takto potom kongress z r. 1869-ho prestúpiať kruh svojej činnosti, články viery začal pretrásat, namiesto toho, čoby práva sv. matky cirkve poisťovať bol mal.

Prirodzeno prospešnú prácu konať nemôhol a sám biskupský sbor bol na tom, žeby sa tomuto pohybu čím skorej koniec učinil, žeby sa tento kongress čím prvej rozpustil, lebo radšej *nech niet žiadnej autonómie, nežli by sme zlu autonómiu uviesť mali.*

Včil sa zase z milosti Jeho Veličenstva kráľa sriaďujeme.

Volebné popisy sa už začaly. Hlas má každý 24 rokov doplnivší katolík, neni-li je pod trestnou obžalobou alebo chorý na rozum. A zvoliť sa môže každý volič, čo mu 30 rokov minulo.

Ačpráve je táto záležitosť celkom katolíckou záležitosťou, našou, čisto katolíckou, liberálna vláda ju predsa dľa svojej chuti *liberálnej* previesť chce. Kandidátov stavia, a na tom je, aby ich previedla. V liberálnych katolíckoch teraz všetku nádej skladá. Myslí si, podarí sa jej katolícke obecenstvo natoľko sviesť, a že ono nepozná vo falošných katolíckoch pokrytcov, a že tých zvolí za autonómických vyslancov. Avšak chvála Bohu! naši katolíci mnoho jasnejšie vidia, nežli r. 1869-ho videli. Vedia, že nie je každý katolíkom, koho katolícky kňaz krstil. Ba najviac to sú tí najsmiešnejší katolíci, čo sa silno v prsia bijú a svojim katolicizmom vystatujú. Opravdiví, verní katolíci nadržia zapotreby so svojim katolicizmom chvástať sa. Dobre im známo, že jejich katolicizmus nie ústa, ale srdce a účinky dokazovať musia. Dneská darmo sa kto chváliť bude, ja som taký a taký dobrý katolík.

Jestli po katolícky nežije, nikto, ani ten najsprosťejší človek, ho za katolíka neuzná. A myslíme, že taký hlasu nedostane. Bár by aj nedostal. Teraz je príležitosť zreparovať všetky tie nedostatky, vyliečiť tie rany, ktoré nám uhorským katolíkom liberáli zavdali. Môžeme vydobíť našu pravdu, obhájiť náš majetok, včil môžeme zadovážiť auktoritu a vpliv našej cirkve, a môžeme sa vytrhnúť z dusiacich ramien liberálnej vlády. Budeme mať príležitosť liberálnych kšeftárov zo svätiny vyšľahať, a naše veci si dľa nášieho najlepšieho vedomia a svedomia zariaďiť.

Avšak práca sriadenosti len vtedy sa podarí, keď na autonómický kongress takých vyslancov pošleme, v ktorých Duch svätý prebýva a ich vedie.

Upozorňujeme teda našich zasedných priateľov, žeby svoje hlasy na opravdivých katolíckoch dali. *Liberálnych katolíckov* nám netreba. A hriech by spáchal proti svojej cirkve, kto by na liberálneho katolíka hlas dať opovážil sa. Preto úradníka nech nikde nekandidujú, ponevác úradník súc pod jarmom bezbožnej liberálnej vlády, na kongressi by sa tak nadržal, ako to záujmy cirkve požadujú, ale ako by to pre liberálnu vládu milé bolo. Nesvoboda ani toho voliť, kto bol predošle priateľom cirkevnej politiky, alebo je ešte i dnes nim. Ani ten sa nemá zvoliť, koho páni liberáli, úradní tatičkovia podporujú, ponevác je toto podporovanie podozrivé. Nevoľte ani takého, čo namiesto do kostola v nedeľu na počovačku chodí, kážeň nepočúva, spovedelnicu len zvonku pozná, alebo kde len môže a vie, kňazov tupí a haní. Toto neni dobrý katolík, keby mal ináč i mäďové srdce.

Pri krajinských voľbách i tak mnohí zapredali svoju česť. Nech to teda teraz napravia a aspoň do autonómického kongressu zvolia takých, čo sú mužovia rázni, čo si miesto zastanú, ktorých „dar nezvedie a hrozba neskloní.“ Lebo jestli sa i teraz mizerne zadržíme, vtedy nie len záujmy vlasti, ale záujmy cirkve a večného blahoslavenstva zapredáme.

V rukách našich leží správa našich cirkevných záležitostí. Tak môžeme ju upotrebiť, ako sa nám ľubi. Jestli by sa teda i tento kongress bezvýsledne rozpustil mal, ako roku 1869-om, tomu by sme len my na príčine boli a za to by sme len my pred večným Sudcom počet skladať museli: Lebo keď hodných mužov zvolíme a pošleme na kongress, vtedy naša práca úspechu dôjde. Posteľme si dobre, aby sa nám dobre spať môhlo!

POLITICKÉ CHÝRY.

Krajinský snem zase mal — vakácie. Vládna strana už nechcela počúvať rečníkov proti 16. §-u, preto predseda snemovne na úkaz Bánffyho 26-ho júna vyslovil, že snemovňa vyslancov do 30-ho nebude vydržiavať zasadnutie. Tak pretrhli pojednávanie o svobode tlače a vzali pod pojednávanie návrh zákona o dani od cukru. Lebo vraj cukor je sladký vláde, 16. §. ale jej je veľmi trpký.

Načo sú kňazi dobrí? Na Dolniakoch — ako známo — tohto roku socialistickí robotníci na viacerých miestach prácu zastavili, tak že veľká obáva je, ako sa tam žatva dokoná. Vláda to chce žandármi a násilím uspokojiť a riešiť. Avšak to je predseda nebezpečný spôsob. Čo teda? Administratívne úrady v Zombori a Starej Beči teraz pripis poslali na duchovenstvo okolité, aby ono vec vybavilo a robotníkov učením viery a rozváživosti od strajku odvieďlo. Hľa, teda predseda je len viera a láska k Bohu a spoločnému ten prostriedok, ktorým sa socializmus najlepšie riešiť dá. Darmo, bajonett, žandár, pálené, hrozby, strielanie ľudí vždy sa nehodí ako pri voľbách. Tu treba i kúsok lásky a spravodlivosti. A liberalizmus predseda prenasleduje kresťanstvo — či to neni hlúposť. Pamätajte si vy páni tam hore: beda vám i nám, keď i naďalej tak pokračovať budete. My si to zaznačíme, kedy sme vám dobrí.

Čo sa skrýva za §. 16-tým? Dľa udania jedných peštianskych novín vláda §. 16. celkom z inších príčin a ohľadov previesť chce, nežli sa o tom na sneme jedná. Jedna príčina by mala byť istá osobitná okolnosť samého Bánffyho, druhá však záväzok jednomu oddielu liberálnej strane Bánffym učineny. Týchto pánov totižto ukrutne to hnevá, že tlač na verejnosť vyniesla tých mnohých vyslancov, ktorí so svojím povoláním *nesrovnávajúci úrad nosia* (čo sú na pr. bankármi, štátnymi arendátormi, atď.) oni by sa chceli za toto na tlač pomstiť. Bánffy im to povôli previesť musí, ináč ho prepadať dajú. — Z tohoto vidno, z akých príčin a prečo u nás zákony tvoria. . . Teda nie z tých príčin chcú tento zákon, ktoré Erdély na sneme udal, ale z druhých, totižto za podržanie mastných úradov. — Jeden výborný vládny vyslanec, ktorý však proti tomuto §-u stojí, to hovoril, že pes sa na to najviac hnevá, keď ho pri jedení turbujú. Ten sa aspoň úprimne vyslovil, že tí masné hrnce predseda len dobré sú a že radšej nechajú Bánffyho trepnúť, nežli §. 16. — lebo darmo, našim liberálom je prvé brucho a hrdlo, a len potom prídu krajinské záujmy.

Robotnícke pohyby. V okresoch Baji a Bács-almaši (Bács-Bodrogská stol.) robotníci nepríjmu podmienky prácu dajúcich, minister orby prepustil pre majiteľov mimo v Mezöhegyeši uložených a ešte vždy z pozostávajúcej veľkej zásoby majúcih 400 žencov. Okrem toho i do susedných stolíc hodný počet robotníkov dovazeno. Do Mezöhegyešu v tieto dni na osobitných vlakoch z beregskej a marmarošskej stolice mnoho robotníkov došlo. Triezlivejší robotníci sa od buriteľov odvrátili a ten dobrý príklad i ostatných robotníkov pohne, tak že môžeme tam tichu

a riadnu žatvu očakávať. V Baji skrz väčší počet socialistických buričov i viacej žandármerie obstaraf museli. V Bikite 25 žandárov stráži pokoj vidieku. V Matésalke, Šumari a Borsode ženci zastavili prácu. I na rok sjednaná čelad je nespokojná a búri sa.

Uzavretie pokoja medzi Gréckom a Tureckom len vždy sa odtahuje. Gréci totižto sú veľkí špekulanti. Oni chcú Turka i naďalej v zbroji ponechať, až i jeho vojenské útraty na vnivoč donesú. A to sa možno gréckej vláde i podarí, lebo vydržanie vojska vo vojennom stave, stojí hrôzu peňazí. Avšak i z druhej stránky odďaľuje uzavretia pokoja, aby totižto za ten čas dajakého mocného priateľa pre seba vyzískalo, pomocou ktorého by Turkovi ani zeme popustiť ani vojenské útraty platiť nemusilo. Hja, čo figel to groš — len aby sa to lepšie podarilo ako jejich minulé vojna.

Myšlienky na konci školského roku.

Je to radosť, je to rozkoš, keď drahí rodičia svojho milého synka po 10 mesačnom odídutí zase zdravého, na tele i duši vzmoženého spatriť môžu. Keď sa z tej trmy-vrmy, z tej cudzoty mestskej ku svojim drahým známym, na tichu, prostú a zdravú dedinku prinavrátí. Ó, keby ste vedeli, čo mladé a všetkým šľechatným citom prístupné srdce vtedy pocíti! Blažený je vtedy každý školák, čo školák? študent, a blažený každý rodič.

Ano blažený by môhol byť, blaženo, bez akejsi duševnej obavy naň sa dívať, keby smer času a verejného života tou myšlienkou ho nestrašil, či sa útle a dobré srdce jeho synáčka v terajšom zkaženom svete za príkladom jeho zlých kamarátov nezkažilo, či ten čistý a zbožný duch v ňom prebýva, v ktorom ho z domu ta medzi cudzích poslal? Či mu škola jeho synka vskutku niečomu dobrému naučila, alebo hádam zkažila?

Smútne to otázky, ale jejich riešeniu vyhybovať predseda nesmieme, najmä teraz pri skončení školského roku, keď mnohí rodičia v svedomí zaviazaní sú o tomto jasný rozhľad si nadobudnúť a dľa tohto v budúcom školskom roku sa riadiť.

Ako známo škola má dve úlohy pred sebou: vyučovanie a výchovu mládeže. Tieto dve úlohy musí rovnako previesť, lebo ináč nezodpovie svojmu povolaniu, lebo v pravom páde vychovala by vedomocov bez srdca, v druhom páde zase srdečných dobrákov bez rozumného úsudku. Obe krajnosti sú škodlivé, obom musíme vyhybovať. Človek má nielen srdce ale i rozum, a nie len rozum ale i srdce vzdelávať, cvičiť, sošľachtovať.

Pozrime včil ako sa naša mládež v škole má čo sa rozumového cvičenia týče, akí mla-

díci s akými známostami z nej vychodia, aby potom ľud sebe sverený tymato známostami blažili, podporovali. U nás učia mnohé veci, ale nie mnoho. Najdete chlapcov 12—14 ročných a budú vám všeliake veci rozprávať, čo predtým ani 20, 30 ročný starší vzdelaný človek neznal. Lenže jako? Povrchno, sem-tam, bez cieľu a smeru. Základne ništ nezná. Pyšif sa, vystatovať, na pána hrať, to áno. Ale dať jakú hlbšiu vedomosť si osvojiť, študia svedomito brať, dotedy nepopustiť, pokiaľ vec dokonale a z každej strany neprebral, — to vyšlo z módy. Dneskajší študent sa len vtedy učí a chystá, keď trúfa, že ho učbár isto vyvolá. Teda učenie, vnútornia radosť nad prácou to nepatrí sem — hlavné je, aby on tú maličkosť vedel, z čoho sa ho učbár pýta, ostatnie čo nevie, o to ho svedomie nebolí.

Nuž ale aj následky smutné sú tu. Dľa terajších školských zpráv asi 50%-ov študentov museli učbári pri zkúške dospelosti odmrštiť, že neboli patrične prichystaní. Bože môj! 8 rokov sa učí, a to nadarmo. 8 rokov dom stavať a strechou ho pokryť nemôcť, a to ešte 50%-ov mládeže!? Kdeže zajdeme pri takýchto pomeroch? A každé by to rado pána hrať — sprostou hlavou. To je potom chyba a to veľká, lebo toto sú tie najnebezpečnejšie živly pre vlasť a národ. Títo i v živote budú chcéť bez práce, z druhého rúk a rozumu žiť chcéť. Taký len masný hrniec hladá a je v stave bárs čo za peniaz vykonať.

Ale možno to lepšie bude vyzierať s mravnónáboženským životom mládeže? Kiežby! Avšak i tu úroda ľadovcom a krupobitím zničená. Aby ste nehovorili, že preháňam, odvolávam sa na štatistiku. Pred 10. rokmi bolo u nás priemerno 889 študentov niže 16 rokov pre zločin potrestano, a r. 1895-ho ich už máme 1661. Tieto čísla mnoho a hlasno rozprávajú. Behom 10 rokov vzrast je teda skoro 100 percentov. A to je smutná vec, lebo veď u nás všade roztrubuje, že sa vzdelávame, civilizujeme, že ideme v ústrety mravného zdokonálenia. Ďakujem pekne — keď sa žaláre množif musia pre takýchto vzdelancov!

Ale tak je to : u nás je mravnónáboženská výchova akosi za piate koleso na voze považovaná. My celkom spoľahlive a s dobrým svedomím posielame našich synáčkov — či malých, či už väčších — do beznáboženských škôl, kde nedostanúc potrebný základ pre ďalší mravný život, — i veci mravné, náboženstva, Boha a Jeho cirkve týkajúce sa považujú za veci „kšeftu“, kúpy, a následkom toho v mravnom ohľade tak úžasne nízko

upadajú, mnoho nižšie ako ten neučený spoločný ľud...

Naše školy málo dbajú na svedomie, na ráz, na mravný cit a úsudok mládeže, — preto takú polovičatú mládež vychovávajú. Čo terajším učiteľom a pánom tam hore do svedomia, do mravu? Hlavné je — dľa ných — dačo tej vedomosti do hlavy mu nabiť a už je „pánom veľkomožným i za ministra súcim.“ — Srdce, svedomie, náboženský cit nakoľko má sošľachtené — to veci pobočné. Lenže život ináč učí. Neni je dost po pánsky, fajnovy sa držať, chovať, pár otrepaných rečí povedať vedieť, ale i srdce musí byť šľachetné, bezžistné, nesebecké, láskou k Bohu a spolubližným prepínené. To je potom človek i vnútorne vychovaný.

Avšak nemalá vada padá i na rodičov. Známo, že naši rodičia — aspoň mnohí — len na to dávajú svojich synkov do školy učif sa, až budú „páni.“ To je zlé pochopenie učnosti a učenia. Prvý cieľ má byť užitočného človeka spraviť z dieťaťa svojho, ostatné je pobočná vec, či on bude potom pánom alebo nie. — A tak i rodičia doma majú deťom svojim dobrý príklad ukazovať, lebo darmo je, to nič neosoží, keď ja naposledy i dobré rady dávam dakomu, ale ja s mojimi skutkami v živote opak toho dokazujem. Rodičia musia vychovávať deti teda s dobrnými príkladmi, dľa možnosti na seba samých im rozdiel medzi školským a domovým, rodičovským vychovávaním, a ináč nie.

Rozmýšľajte drahí Rodičia nad tymato vecmi. Je to užitočné pre Boha, pre národ, pre Vás i pre Vaše dietky. Koho je mládež, toho budúcnosť. Jako si mládež vychováme, tak nám bude rozkvitať cirkev, národ, naša i našich detí radosť a budúcnosť. Hľadme na to, aby naša mládež jak duševne tak i telesne pravidelne sa vivinovala, najma, aby vyhnuť beznáboženským školám svoje práva, náboženské presvedčenie a s tým i národné zmýšľanie podržala.

A včil majte sa s Bohom! A vy milí študenti s radosťou poživajte tých pár dní vakacionálnych, ktoré vám tak dobre padnu (jestli ste neprepadli) ako i mne, keď si na moje blahé študentské časy rozmýšľam.

SSS.

Štátna podpora pre malý priemysel.

Neraz nedva očujeme opakovať zo stránky kupeckého oddielu vlády, že sa úver pre malý priemysel a malý priemysel štátnou podporou sriadia a napomôžu. Sám minister obchodu neraz prizvukoval, že súhlas

s tymba snahami, ktorých cieľom sriadenie ústredného úverného spolku pre malých priemyselníkov, ponevác — tak sa vyslovil — on nechce nasledovať tú zazlievania hodnú priemyslovú politiku, ktorú jeho predchodci v záujme krajiny v prospech výlučného podporovania a povzdvihnutia veľkého priemyslu s očú nespúšťali.

Zlaté slová toto, zvláštne z úst ministra obchodu, ktorý ich aj splniť môže. Veď predsa hrôzné je to, že štát veľký priemysel silou-mocou napomáha, pokým malý priemysel so dňa na deň tak úžasne klesá. A potom čo máme z toho, že sme výučne len veľký priemysel toľkými obetami podporovali, že naň štát toľké summy vynaložil? Žiaľbohu, nie mnoho. Hádám veľký priemysel mohútne pošibol vpred naše národohospodárstvo? Snáď blaženou, veľkou učinil s týmto našu vlasť? Každému je patrne, že škoda toľkých a takých obetí, ktoré očakávané ovocie nedoniesly a nijak nestoja v pomere s naloženými obetami. A že nakoľko škodilo toto nemiestne podporovanie veľkého priemyslu malému priemyslu, v tejto otázke, myslíme, odchýlnych mienok niet.

Celkom oprávnená je teda žiadosť ohľadom sriadenia malého priemyslu, ponevác i spravodlivosť požaduje, aby sme pre malý a veľký priemysel rovnakou mierou merali. Na toto stanovisko by sme sa boli museli hneď po donesení zákona postaviť, ponevác takto by sme bo i napomohli jak malý tak i veľký priemysel. Ale základné a úplne odpomoženie v tejto ťažkej otázke od terajšej vlády očakávať nemôžeme. Tá len sľubuje, ale sľuby splniť — o to sa jej ani len nesníva.

K napomoženiu malého priemyslu, ako to z horevedených okolností vysvitá, dvoje žiadame.

Ponajprv napomoženie remeselníckych úverných spolkov.

Podruhé štátnu podporu pre malý priemysel, ktorú podporu fabričný priemysel tak hojne požíva.

Vec priemyselných úverných spolkov je dávno ťahajúcou sa vecou. Najväčšiu ťažkosť zapričiňuje postavenie ústredného úverkového spolku, ktorý štát s 500,000 zlatými kapitálu bez úroku podporiť sľubil. Táto summa, voči tej podpore, ktorú štát fabričnému priemyslu venuje, je veľmi nepatrná, a predsi kolko namáhania to štát bude, pokiaľ sa tento ústredný úverkový spolok a na vidieku úverkové spolky utvoria. Avšak malí priemyselníci budú i za toto povďační, len aby to čím skorej bolo.

Minister kupectva už pri vľanajšom pojednávaní krajinských výdavkov učinil sľub v záujme podpory malého priemyslu a jestli by ho už bol za udol, malí priemyselníci mu to vždy a stále v pamät uvádzajú, aby svoj sľub už i raz splnil. Deputáciu vyslali k nemu a tá ho prosila o napomoženie priemyselného úveru. Minister znovu sľúbil, ale kedy bude konať?

Keď bola reč o úvere fabričného priemyselníka veru že sme nežgľovali. Postarali sme sa, aby veľký

priemyselník lacný a chytrý úver dostal. Avšak malého priemyselníka dovoľujeme peniazom a storakej kúpnej úžere vyciciavať. Malému priemyselníkovi ťažko kto sverí, avšak od neho každý úver očakáva. Surovú látku nevie hotovými peniazmi platiť, preto úžerlivo s ným zachádzajú, následkom čoho s fabričným priemyslom konkurovať nevládze. Ztadiaľ tá veľká potreba sriadiť úver pre malý priemysel.

Druhá vec, čo žiadame, je priamy štátny podpor malého priemyslu. Jesto jeden zákon, XIII. zák. článok z r. 1890-ho, ktorý o štátnych výhodách nášmu priemyslu udeliť sa majúcih pojednáva. Tento zákon osvobodenie od dane, premávkové výhody a iné privilegia zabezpečuje pre fabričný priemysel.

Žiadame, aby sa tento zákon i na malý priemysel rozprestrel.

Jestliže vyššie priemyselno-politické ohľady požadovaly a za prijmuť sa majúce označily v svojom časi utvoreníe tohto zákona, ktorý veľké podujatia veru že základne využítokovali, teraz, keď pod tlakom tohoto zákona malý priemysel dokonáva, tiež spoločenské a všeobecné národohospodárske záujmy požadujú také zmenenie tohto zákona, ktoré s jednej stránky ponechajúc vydobité štátne vyhrady i na ďalej veľkému priemyslu, s druhej stránky ale i pre malý priemysel možným činí, aby sa tento pravidelne vyvíjovať môhol. Toto požaduje spravodlivosť. Aby sme viac nespomínali, není je to nespravodlivosť, keď fabričný priemysel, ktorý i veľký kapitál hojne podporuje, od dane osvobodíme, kdežto na malého remeselníka, ktorému i tak kapitál chybí a so všeliakými neresfami zapasť musí, hneď jako otvorí obchod, 10%-ovú zárobkovú daň navaíme? Fabričnému priemyslu hojne sa ujde verejného dôvozu a dôvozných privilegií, kdežto malému priemyslu z verejného dôvozu nepatrná čiastka, z dôvozných privilegií ale zhola ništ.

Keď Ernest Dániel minister kupectva svoj úrad zaujal, sám poukátal na ten neznesiteľný stav, v ktorom sa malý priemysel vyrachádza. Príčinou tohto smutného položenia je mimo nesriadenosti úveru malého priemyslu i tá veľká a nemiestna podpora, ktorú štát fabrikám a veľkému priemyslu poskytuje.

Z príčiny tejto v týchto dvoch otázkach a smeroch žiadame čím skoršiu odpomoc. Už je veru na časi, aby štát svoju výpomocnú pravicu i malému priemyslu podal, ale nie tak poliberálne, totižto aby sme namiesto podpory takú veľkú liberálnu figu dostali. Tú nech si schovajú a sami zedia!

Proti prúdu.

Našej vláde to čertovsky zle ide s tým 16. paragrafom. Národ poznal, k čomu by to viedlo, novinkám takto ústa zapchať, a preto jedným hlasom a jedným citom hotový je tento

boj do nekonečna viesť a nikdy nepoddať sa. Už 3 týždne sa sekajú na sneme a opoziciónálnej stránke dôkazy a zbroje rosnú ako z vody. Už sú ich celé more. Jestli by p. Erdély toto more suchou nohou prešiel, vtedy môžeme pochovať všetku nádej o sile presvedčenosti a jasného dôkazu.

Hlavný uhol, ba stredisko našej právnej ústavy chcú s týmto §-om porúcať — to každému známo. Svoboda tlače a slova je ten najdrahší poklad, a oni ho chcú výlučne pre seba zhabať.

Národ sa celou silou oproti tomuto postavil; boj krutý sa vedie či v snemovni či mimo nej. To neni boj z dlhej chvíle, z vystatovania; to je boj z hlbokého presvedčenia, boj o svoj vlastný život, o prejavovanie vlastnej budúcej politickej mienky, to je boj za najväčšiu záruku verejnej svobody.

Vláda chce zákon z 1848-ho premeniť. Ale kedy a jako to možno previesť? Iba vtedy, keď dokáže a presvedčí, že zákon o tlačovej svobode z 1848-ho je chybný, neúplný, pomerom novým viac nezodpovedajúci, a čo je hlavné, že národ to uznáva a k tej mienke čili priemene sa pripojuje a s ňou súhlasí.

Lenže naša slávna vláda práve opak toho dokazuje. Nie len že nedokázala chybnosť zákona z r. 1848-ho, ale rečníci proti návrhu bojujúci nad slnko jasnejšie dokázali a ukázali, že iba 1848-té stanovisko je dobré, správne a zodpovedajúce. A verejný súhlas národa kdeže? Vo všeobecnom kriklavom a neustopnom protivení!!! Celá opozícia jako jeden muž bojuje proti tomu návrhu, ba i smelší a otvorenejší privrženci vlády verejno hlásajú toto bezprávie, a iba daktoré masno podplatené hlasy opovázia sa toto pokračovanie odobrievať.

Hej, nie! nesvoboda v takejto veľavážnej veci takto si počínať! Kdeže tak zajdeme? Už i v malej veci je to veľká chyba, keď sa dačo takéhoto príhodi; pri veciach, základ ústavy rušajúcich, je to ohromná chyba, nie chyba, ale smrtný výrok pre zdravú ústavu, pochovanie zdravého organizmu.

Každý zákon sa má všeobecnou vôľou národa doniesť. Ktorý zákon iba istá stránka, istá výlučená spoločnosť v svojom záujme donáša, ten zákon celý národ nikdy neuspokojí; ten zákon je v základe pomýlený, zlý.

U nás to celé regimenty takýchto zlých zákonov fabrikujú. Opozícia vždy pri takejto príležitosti zdvihne hlas svoj; avšak, keď sa jedná len o pobočných, menej významných veciach, i s tým sa uspokojí, že verejno poukáže na chybu, svoju protivôľu vyjaví.

Prítomný prípad veci ináč stavia. Tu sa o základné skalopevné ústavné práva jedná. Tu chcú najväčšiu záruku verejnej svobody zničiť. Voči ozajstnej mienke národa chcú zrúcať pekné, zdravé a drahé stavisko tlačovej svobody, a namiesto toho chcú nám dajakú ošarpanú, porúchanú budovu žobrácku postaviť. Tu neni dosť iba zaprotestovať si, a vec na starom nechať, — tu musíme i dačo skutkom vykonať. Opozícia teda celkom rozumne a správne činí, keď húževnato a nezlomne s vládou prstí si fahá.

Pokračovanie vlády hodno je toho najväčšieho posudzovania. Násilnícke a protiústavne to pokračovanie. Opovrzenie verejnej vôle a všeobecnej mienky národa. Povedzme ale, že by tento 16. §. vskutku dobrý a osožný bol; — vláda ani vtedy by ho nemala previesť, ponač národ sa tomu tuho protiví a verejná mienka a uspokojenosť o ňom ani len očuť nechcú, a taktiež ani v budúcnosti očuť chceli nebudú.

Sme tej nádeje, že i vláde svitne v hlave pravdivosť našich slov a napomínaní. Musí. Ináčej jej je koniec, víchor a blesky mohútnej verejnej mienky ju z jej piesočnatého stanoviska isto smecú. Otvoreným a úprimným srdcom vyznajúc, my by sme to veru od srdca radi čím skorej videli, veď nás už dosť svojim liberalismom blažila, chovala, opatrovala, vyúčala, o naše duševné a telesné dobro dosť sa nasterala, — až sme na žobrácku palicu vyšli. Mohla by už ísť na svoju starosť do penzie, na zaslúžený odpočinok. Veru by sme neplakali. Tým viac ale jej recipovaní miláčkovia.

Pozoruhodná vec je, že pán minister Erdély ani len nespomenul, že chce zákonitý článok z r. 1848-ho opraviť alebo premeniť. On to len tak potme, tak poslepkly chcel previesť. Hej, nie! vieme i my od čoho muchy dochnú. Hja, známe tu taktiku — bodaj by sme jej nikdy neboli znali... Práve tak to bolo pri civilnom manželstvi. Oni nepovedali, že napádajú kresťanstvo, že ho za nič považujú, že si ho nevšímajú — nie. Oni to tak činili, ako by sa o človeku bez viery, bez svedomia, bez uznania a plnenia cirkevných príkazov ľahostajne hovoriť môhlo. U nich je to ostatná vec, lebo oni sú bezkonfessionálni — u nás je ale prvá, my sme najprv veriaci kresťani aj na politickom poli. No, čertové kopyto vykukne zpod stola, čo je jako zakryté. 16. §. je tvrdý oriešok, nevieme, či si na ňom zuby nedolámú. A veru nové vsadiť, to je nie tak ľahko. Veď uvidíme.

Kresťanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s časom na čas kresťanské a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání *Sv. Štefanského Spolku* v milión výtiskoch medzi ľuďom rozšíreno kresťanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, kresťansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslňujú, telo i dušu sošľachtujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

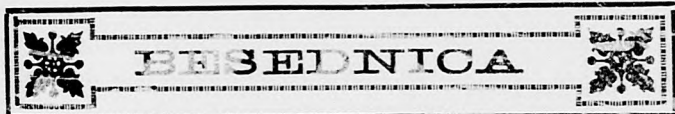
Prvý sväzok už na druhý týždeň výjde s nasledujúcim nápisom:

Moje srdce také: A tvoje je také?

Cena sošitku 4 krajciare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame.

Úctivo vyzývame teda opravdivých priateľov kresťanskej veci, osobzvláštne prevelebných pánov duchovných, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obširnu kresťanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský utvorit a zariadiť mohli.

Redakcia „Kresťan“-a
Budapešť, Práter-u. 44.

Vďačný syn.

Vo Francúzku, v meste Fairlong-u žila okolo 1834 jedna panenka, ktorá šitím bielizny svoj každodenný chlebič sebe vyhľadávala, a pre svoje čnostlivé vlastnosti v dobrom chýre a vážnosti stála.

Táto panenka — menom Maria — mávala tú šľachetnú obyčaj mesačne jednu sv. omšu dávať slúžiť za tie duše v očistci, ktoré *najbližšej stojí k svojmu vyslobodeniu*.

Raz však ochorela menovaná osoba, a tak pripútaná bola ku svojej postely pres viacej mesiacov. Jej prvší dobrodincovia, čo jej výrobku dopriavali, čakali za istý čas, počím vyzdravie; ale konečne prínuteni boli všetci ku druhej ševkyni sa obrátiť, k roz čo chorá pri svojich strovených peniazoch ešte i nádej strácala k tomu, že by z toho tvrdého navštvienia tak ľahko vyviaznúť mohla.

Ale jej opravdové detinské odovzdanie sa do vôle Božej, ako zároveň aj nekonečná dôvera v *Prozretelnosť Božiu* neopustily ju nikdy. Pozstala z novu; ale šitím — ako vidno bolo — viacej nemohla sa vydržiať, a preto žiadala si do nektorej z tých mnoho rodin, ktorým do nedávna tak dostatočne pracovala, za *panskú komornú* vstúpiť, na vzdor tomu, že kvet jara u nej už v jaseň sa klonil.

V ten deň, kde si bola službu hľadala, nemala vo vrecku viacej ako 50 našich krajciarov činí. Najprv k jednému chrámu namierila kroky svoje, aby pri sv. omši pritomnou bola. Cestou však jej napadlo, a to starostlivo, že pod časom svojej choroby nedávala slúžiť mesačne *zadušnice* (omšu za duše zomrelých). Čo má teraz činiť? . . . Tá myšlienka, že: „tej ubohej dušičke ešte hroznejšie muky nutno snášať, ako jej v nudzi a chudobe“ — zvíťazila v jej srdci. Maria rýchle prešla kosto om do kostolnice, a za *ostatný groš* dala slúžiť zadušnicu, pri ktorej veľkou nábožnosťou *priptomná* bola.

Po dokonání tej do jednej uličky sa zvrtila, ktorá ku domu jej priateľkyne viedla, s ktorou najprv o jednom-druhom raniť sa chcela. Naraz s jedným šľachetným, krotkého vzezrenia mladíkom sa postretla, ktorý ju srdečne pozdravil, rieknuť: „Vy, paničko, službu hľadáte, pravda-li?“

— „Áno, pane“ — odvetila Maria celá prekvašená oaf tou otázkou; — „nemám šťastia vás poznať, pane, ako že môžete vedieť to, čo som ja nikomu nezdelila“

— „To nič nerobí“ — odvetil dobrosrdečne cudzý usmievavo — idte však len hen ta do tej širokej ulice pod 94 číslo domu tam jednu *panu* najdete, ktorej odporúčajte sa do služby, a verte, že u nej *blaženou sa stanete!*“ —

Nato ešte raz usmevavo pekne ju pozdraviac, bez toho, že by odpovede bol dočkal, zmiznul v bočnej ulici. Maria zaraz vyhľadala nadrečený dom, zacengala, a obsterna, vážna pani otvorila dverí. Maria bojzljivo predniesla účel svojho príchodu.

— „Pravda, vetila tá pani, potrebujem jednu devu, ale odkud že to vieš? ja som pred nikým o tom nepravala!“

Maria potom odvolávala sa na neznámeho mladíka. Pani prestala sa vyzvedovať a Mariu, ktorá sa jej na skutku zaľúbila, zaviedla do izby. Tu však pohľad Marie zastdvil sa hneď na jednom veľkosti človeka obraze, ktorý mladíka vyobrazoval: „Veľkomožná pani — zvolala pohnute Maria — toto jesto ten dobrý pán, čo ma práve teraz sem napravil, abych sa s vami shovárala; poznám jeho šľachetný tvár, mi lostivý pohľad, čo nikdaj nezabudnem!“

Na tie slova tá pani obládle, slzami plným okom spustila sa na stolec a zvolala: Čo hovoríš Maria? Tento obraz jesto *mojho synáčka obraz, čo mi pred štyrma rokami zomrel!*“

Maria hneď poznala že všetkého nevyspitateľne riadenie *Prozretelnosti Božej*, padla na kolena pred lkajúcou matkou, a rozpovedala jes s uchvacujúcou prostotou všetko, čo sa s ňou dnes ráno stalo: o chorobe, ktorá dlho trvala, o jej posiedňom haliere, zvlášť o mesačnej zadušnej sv. omše. Vtedy ta pani trasúc sa od smutných a sladkých pocitov, hodila sa do náručia tej panne tým výkrikom: „Ach moja predrahá, aký dobrotivý jesto Pán Bôh? Tebe ďakujem vyslobodenie dieťaťa mojho. Drahý môj syn 20-ročí bol, a toľko nábožnosti, oddanosti a lásky o proti Bohu mal, že ja, na miesto, čo bych sa bola za neho modlievala, a zadušnu sv. omšu slúžiť dávala, jeho som za svätého držala. Ale bez teba, bol by sa ešte dlho v očistci natrpel? . . . Ano, ešte len sa teraz v nebi raduje. *Môj syn tehdy ta poslal ku mne Maria: večná chvála buľiz za to Bohu! Ano, ano, od teraz u mna Maria budeš, ako najlepšia priateľkyňa, ba — ako moja dcéra!*“

Zdeluje

Jani, učiteľ.

OHÝRNIK

Autonomické pohyby v Budínpešti. V Jozefove väčšina hlasujúcich voličov Mikuláša Morica *Esterházy*-ho chce zvoliť do autonómneho kongressu. Niektorí „dobrí“ (?) katolíci proti tomuto Berzeviczy-ho chceli by zvoliť, ale im to nejde. V okresi budínhradskom (Budavár) isto grófa Ferdinanda *Zichy*-ho zvolia. Verní katolíci dozaista grófa Esterházyho a grófa Zichyho zvolia.

Cestovanie kráľovského páru. Jeho Veličenstvo kráľ — ako z Viedne píše — pred odcestovaním do Iľlu, všeobecneú audenciu 1-ho t. m. vydržoval. Ten istý deň večer odišiel do Iľlu, kde 8 dní zostane. Potom z Iľlu zase na pár dní do Viedne sa vráti, zkadial spolu i s kráľovnou a arcikniežnou Mariou Valeriou na dlhší čas do Lainzu pôjde.

† **Františ Lónhardt** biskup gyulafehérvársky (Sedmohradsko) 29. t. m. zomrel. Bol to významný dobrý arcipastier, mnoho dobrého učinil pre ľud a vlasť. Jeho následník je gróf Gustáv Majláth, našim ct. čitateľom známy už cirkevný muž, ktorý sa tak statne a mužne choval proti liberálom, keď ho chceli len vtedy za biskupa prijať, keďže vraj s vládou sa bratričkovať bude, čím on pravde oporhol a tak liberáli ustúpiť museli.

Jubileum anglickej kráľovnej. Ako z Londýna píše, anglická kráľovná slávila jubileum svojho 60. ročného panovania. Dlhý to vek na kráľovskom kresle. Slávnosť bola veľkolepá. Avšak Irčany nebrali na nej úradne podiel, lebo im Angličani za týchto 60 rokov vieru a reč veľmi utláčali. Oni sa nemajú čomu tešiť.

Obchod s ľudskými kosťami. V niektorých krajoch Nižného Rakúska na ten zvláštny vynález prišli, že medzi kosťami po celých vagónoch z Uhorska dochodivšími, vo veľkej zásobe i človečie kosti sa nachádzajú. Predstavení viac okresov uvedomili i žandárov, ktorí prekazia, aby človečie kosti do obchodu brali. Teraz už prisno prezrú všetky takéto poslané kosti.

Záškrt pri vojsku. V kasárni lvovskej miestnej stráži záškrtová nemoc vo veľkých rozmeroch zúri. Posiaľ 80 ľudí ochorelo na túto nemoc, ktorejžto príčinou dľa mienky lekárov zlá pitná voda je.

V tele guľky nosí. Jedna peštianska pani od 8 dní 3 guľky z revolvera v tele nosí. Jednu dostala vlni, keď jej učeň revolver čistil a z nebanlivosti do nej vystrelil. Druhé dve guľky dostala od muža, ktorému svoju ruku odoprela. Tá prvá jej do prsú vošla, tie dve druhé do hlavy. Nešťastnú ženskú teraz operujú a vyberajú z nej tie guľky. Na pomoci im je v tomto fotografia Röntgenovská, podľa ktorej sa celkom isto zvedia, na ktorom mieste ležia tie guľky.

Smutná svadba. Zuzana Slanicay v sobotu išla na svadbu do Bobrovca; mladoženíkov len ona chcela vlastne do vedna spejiť, prijdúc na svadbu, mladého zafa už našla utečeného; v tom žiale a

hanbe, že sa jej takto stalo, šla k mladému zatovi, a tam — ako bolo dokázano že ju rozum nechal — vzala nôž, a mladého zafa chcela prebodnúť, to sa jej ale tiež nepodarilo, a tak v jej celej šalobe, jazyk si celkom odrezala a lavú ruku po skatliła. — Kým prišiel z ďaleka, z Ružomberka lekár, už bola s krvi stečená a zomretá.

Rozsobáše sa množia. Pravotárske noviny „Ügyvédek Lapja“ menované tú smutnú zvesť donášajú, že u peštianskej kráľ. súdnej stolici nateraz iba 900 rozsobášnych pravôt pojednávajú. Tieto záležitosti, totižto rozsobášne žaloby posiaľ jeden sudca vybavoval, avšak následkom množenia sa rozsobášov, ešte druhých dvoch museli k nemu prideliť, až sa veci riadne vybaviť môžu. Hľa, toto už len zrejmo dokazuje, aké mravné pomery u nás panujú, či bolo zapotreby uvedenie civilného manželstva a či nie? O tomto nech súdia naši ctení čitatelia.

Eksekúcia proti mestu. Ako sa dozvedáme, Stará Beča sa toho šťastia dožila, že jej všetok hnutelny a nehnuteľný majetok pod eksekúciu vzali. Príčina je tá, čo vždy: že nevie platiť porciu.

Ostatné krajciare. Úradný časopis sdeľuje nariadenie finančného ministra, ktorý oznamuje že krajciare a polkrajciare rakúskeho čísla vyjdú 1. júla r. 1898 z riadneho obehu. Štátne pokladnice a úrady ale sú povinné krajciare do konca roku 1899. prijímať po cenu 5 zl. — Tak teda starý krajciar bude žiť už len rok vo všeobecnom obehu, potom ho úplne zamení halier.

Ostatky sv. Štefana kráľa r. 1862. Imrich Henszelmann nalezene kosti sv. Štefana v 5 skrynkách oddal opatere stolnobelohradkej kapitule, ktorá ich uložila v krypte. Roku 1893. dňa 15. júna dr. Anton Török požiadal mestskú radu, aby mu oddané boly k študirovaniu. Teraz „Sz. a. V.“ dopytuje sa stolnobelohradskej mestskej rady: Kam sa podely tie ostatky? Budú-li kedy navrátené? Keď áno, či to budú skutočne kosti sv. Štefana? To pekná historia v Uhorsku, v krajine sv. Štefana!

Obmedzenie šírenia sa očovej choroby (trachomy). Po tieto dni v ministerstve vnútra pri zdravotníckom oddiele poradu držali, ako by šírenie sa trachomy prekazili. Professor Feuer vypracuje návrh, dľa ktorého by sa šírenie a liečenie tejto choroby u poľných robotníkov prekaziť vlastne obmedziť malo, a to tak, že by títo následkom liečenia v svojej práci újmu nepocítili. Na porade najmä o tom rokovali, ako by mohli šírenie sa trachomy z Dolnej zeme na Horniaky zastaviť, ponač slovenskí robotníci, ktorých ide 100—200 pospolu z jari na robotu, keď sa v jaseň domov vrátia, od maďarských robotníkov 4—5 krát toľko trachomy so sebou prinesú.

Mešťanosta Rieky ako širiteľ nábožnosti. V terajších pomeroch vrele uznanie zasluhuje nariadenie mešťanosti Rieky, ktoré utešene dokazuje známe náboženské presvedčenie jeho. Dr. Michal Maylender mešťanosta Rieky, totižto v poslednom obežníku vyzval mestských úradníkov, aby na Božie Telo súčasťni sa v prôvode. Pod jedným nariaduje, že tí, ktorí na tejto processie súčasťni nemôžu, toto svoje vystatie pravidelne dokázali. Mešťanosta prizvukuje potrebu toho, aby mestskí úradníci i skutkom dokázali náboženské city a zmýšľanie, ktoré v obyvateľoch Rieky tak hlboko zaštepene sú. Úradníci vskutku všetci sa dostavili na processiu sviatku Božieho Tela, ktorý

veľmi pekne a radostne vypádal. — Neškodilo by i u nás niečo podobného — veď u nás práve z vrchu dobrý príklad chýba

Metodistický kňaz vo Spiši. Po tieto dni kázeň držal v Merení (Spišská st.) jeden amerikánsky metodistický kňaz menom Milan Perhas, ktorý sa za biskupa osvedčuje. Evanjelický merínsky kostol dal miesto tomuto „vandrovnému apoštolovi zpoza mora“ ale či sa mu čo na chrbát nedostalo, o tom krónika mlčí.

Požiar. V mesiaci máji bolo v Uhorsku 685 požiarov, ktoré narobili škody za 527.898 zl. Zahynulo pri tom 9 ľudí a 19 bolo viac-menej ranených. Príčina nemohla sa zistiť v 201 prípadoch, 59 bolo podložené, 4 bleskom zapríčinené, 22 pre nepozornosť detí, 66 požiarov povstalo vôbec z neopatrnosti atď.

Vítajte koruny! Od 1. januára 1898. má byť v celom Rakúsko-Uhorsku zavedné rátenie na koruny.

V Nitre tohoročné dobytie jarmoky miesto 24. a 27. septembra, tatiež miesto 24. a 27. decembra, budú sa vydržiavať 17. a 20. septembra, poťažne 20. a 23. decembra.

Dom pre psov. Amerikánsky millionár Olivier Ames za svojím palácom v Bostone vystavil veľkolepý dom pre — psov, Dom stál 80.000 dlárov, je z tvrdého dreva, má desať veľkých oblokov a celé zariadenie dal dovieť z Anglicka. V dome je teplý kúpeľ a vzorná nemocnica. Opatruje sa tam 45 psov a ôsmi sluhovia obsluhujú ich. Takéto bývajú chůtky daktorých veľkých boháčov. Pán millionár nevidí vo svojom okolí tisíce chudobných ľudí!

Veľké požehnanie. Päťadvadsiate dieťa po tieto dni porodila manželka istého Eliáša Kopasza, obuvníckeho majstra v Segedíne. Kopasz prijal túto udalosť vraj s takou radosťou, ako keď sa mu prvé dieťa narodilo.

Klesanie stavu roľníckeho v Uhorsku. Dľa štatistického vypočtu zmizlo v posledných 10 rokoch z Uhorska viac než pol miliona sedliakov a vyše 1.300.000 roľníckych robotníkov. Za jediný rok 1888 predalo sa exekučne 15.285 sedliackých usadlostí a zostalo ešte vyše 8 millionov nekrytých dlhov. Popri týchto exekučných licitáciach bolo ešte „dobrovoľne“ vylicitovano 159.197 sedliackych gruntov.

Odopretie podpisu. V Šorokšári 21. júna sa stalo po prvý raz, že snúbenci odopreli podpísať matriku pri civilnom sobáši. Adam Merkhoffer a Katerina Leimeter zasnúbení, následkom poučenia Štefana Auera, redaktora noviniek „Christliches Volksblatt“-u uzniesli sa, že protokol nepodpíšu. K matrikárovi Ballovi došli jednoducho čisto oblečení a keď bolo jeho práci koniec a vyzval ich, aby zápisnicu podpísali, títo odvolávajú sa na svoje náboženské presvedčenie *podpis odopreli*. To isté učinil i svedok Štefan Auer. Boli by ste videli ako sa na to díval p. matrikár. Oslovil tedy druhého svedka a tento bárs i z nevoľe, podpísal zápisnicu. P. matrikár poslal ani slova nepreriekol, ale včil predsa vybuchlo z neho: „473 manželstvá som zapísal, ale toto sa mi neprihodilo ešte.“ Na čo svedok Auer takto odvetil: „Teší nás, že sme my prví, čo sme dobrý príklad druhým ukázali.“ Toto je v Šorokšári prvý takýto pád.

30 tisíc vystahovateľcov. Z Rakúsko-Uhorska do Ameriky vystahovavších sa ľudí asi polovička na Uhorsko padá. Roku 1895—1896. totižto vystahovalo sa z Rakúska-Unorska 65,103 duší z čoho na Uhorsko 30,898 duší padá čo v pomere k predošlým rokom 50 percentový vzrast ukazuje. — Že sa od nás toľký svet do Ameriky vystahuje, príčinou toho sú bezbožní agenti, čo za groš a zisk ta náš ľud slovenský lákajú. V druhom rade ale i slávna uhorská vláda, ktorá sa o podmienky živobitia ľudu málo alebo celkom ništ nestará, a ľud le i vtedy pozná, keď sa o zvolenie dajakého mamelúka týka, a keď pre udržanie seba eksekútora k chudobnému človeku na návštevu pošle. . .

Tarnóczy oslobodený. V trestnej záležitosti známeho strekačkára a volebného predsedu nitrianskeho Tarnóczyho, kráľ. fiškál svoju reč takto dokonal: Trestnú žalobu pozdvihujem oproti Gustávovi Tarnóczymu straniva zločinu defraudacie (sproneverenia), v 355. §-e trestného zákona označenej a dľa 356. §-u trestať sa majúcej, a hneď i odovzĺavam ho do opatery trestného súdu, prosím za obľahčujúcu okolnosť u neho brať, že je bezúhonného života a že je obeťou taktiež i Lazarovič nesvedomitých, figliarskych dvoch agentov. Prosím spravodlivý výrok. — „Súd ho oslobodil. Na čo „Bpesti Hirlap“ píše: Či je Gusto Tarnóczy úžerník, alebo defraudant, na túto otázku kráľ. sedria odpovedala, že nie, a bár je tento výrok ešte nie pravoplatný a §. 16. ešte odhlasovaný, neopovážim sa úsudok vynášať o tom o výroku, lebo sa obávam, že by som sa skrz urazenie na skromnej cti a pomluvu, ako obžalovaný, pred ten samý trestný súd dostať môhol, ktorý Tarnóczyho oslobodil a mňa by odsúdil. Keby bola porota súdila v pravote Gustáva Tarnóczyho, svobodno od všetkých vládných rozkazov a §§-ov, iba dľa svedomia, ako o orgáne verejnej mienky smelšie by sme o tomto hovorili a v porotcoch dôverovať môhli. Takto ale posedzovanie chýrečného pojednávania musíme snemu ponechať, ktorý to posudzo at môže, — aby ľavá stránka dôkazy čerpala z neho pri posúdení §. 16-ho. Preto iba len toľkoto píšeme o tej veci.“

Tlačová pravota pred prešporskou porotou. Štefan Rakovszky ľudový vyslanec bol proti Julovi Szalavskému, hlavnému župánovi prešporskej a trenčianskej stolici v „Alkotmánye“ jeden článok uverejnil. Ten istý článok prevzaly i prešporské noviny: „Pressburger Tagblatt.“ Szalavský pre toto zažaloval ich. Porota uznala obžalovaných za vinných a oboch pôvodcov článku súd odsúdil. Dokazovať ništ nedovolili. Odsúdení zadali nullitu (žalobu zničenia) proti výroku; uvidíme ako sa vec vybaví. Redaktora „Pressburger Tagblatt-u“ bránil známy pán pravotár Dr. Miloš Štefanovič z Prešporku. — „Alkotmány“ poznamenáva, že tých dvoch odsúdili a Tarnóczy ho oslobodili. Tiež znak času.

Železničné nešťastie v Haliči. Dľa istých zpráv pri spadnutí vlaku do rieky v Kolomei 9 ľudí o život prišlo, 12 sú ranení. Z rieky Kozakovskej teraz vagóny vyfahujú, poslal 4 vyťahli z vody. Rušeň, uhľový voz a vagón pre osoby ešte sú vo vode. Felix Löwenstein, rodina baróna Poppra tak sa vys obodil, že sa následkom srazenia druhého vagóna dvere na jeho vagóne otvorily a on šťastlivo vystúpil.

Sborený most. Z chotáru Aradskej a Krašov-Sriemskej stolice veľké nešťastia nám zdelujú. Medzi Šoboršinom a Valemarom cez Marušu vedúci most sa srútil. Cez most vtedy 2 volové vozy išli solou naplnené, tieto spadly do Maruši a paholci ako i druhí prítomní ťažké telesné urazenie utrpeli.

Víchór, ľadovec, hromobitie. Časové nehody, ktoré skoro celú krajinu navštívili, i úbohej Orave veľké škody zapríčinili. 21-ho júna o 3 hodine popoludní totižto v obci Dúbi a po okolitých obciach ukrutný víchor zúril, po prúdkom daždi ale veľký ľadovec padať začal. Ľadovec bol čím viac tým hustejší a 40 minút trval. Kade prešiel opravdu zničil chotár, úroda i tak chudobného obyvateľstva je celkom zkradená. Obyvatelia hľadajú pomoc v ústrety.

Fajčiaca žaba. Jeden francúzsky učenec na tú myšlienku prišiel, že chytil hlavu jednej žaby, do papule jej prútik vstrčil a potom do dobrovoľne otvorenej papule malú horiacu cigaretu jej vopchal. Milá žaba bola hneď narkotizovaná (jedom opojená), nehýbala sa a očiská vyvalujúcu vyfajčila cigaretu, ktorej dym cez dierky nosa vypúšťala ani daký chýrečný fajčiar. Bol že to smiech podívať sa na túto žabu! V Kytaji takéto fajčiace žaby na stôl besednej sieni kladú, aby izbu od múch oslobodily. A u nás, my si to aj sami vykonáme, čo by sme my dali žabám drahé cigarety fajčiť.

Psi čo kury chytajú dľa jedného časopisu dajú sa od tejto zlej náučky následovne odvyknúť: Hoďte psa do vreca, dajte k nemu daku starú kuru, ktorá je na inšie nesúca a sviažte toto pánstvo spolu. Keď zbadáš, že pes kuru chytá, obráť vrece zprava naľavo a potom zase chyť vrecu a obráť ho zľava napravo, oťiahni psa cez vrecu, potras nymi ešte raz, dopraj im niekoľko kopnutia a konečne oblej vrecu studenou vodou. Pes sa bude nazdávať, že toto zbojstvo všetko od kury pochádza, a — na veky sa zrečie kuracej pečienky.

Obrovský strajk v Budapešti. Po tieto dni v Budapešti taký strajk (zastavenie práce) vypukne, aký svet málokedy videl. Robotníci, čo v tehelných fabrikách pracujú, vo všetkých budapeštianskych fabrikách razom prácu zastavia. V nedeľu budú viac ľudových shromaždení vydržiať, v ktorých uzavru, že všetci robotníci z tehelných fabrik za 2 týždne prácu vypovedajú a pod jedným nasledujúce podmienky fabrikantom predostnú: 1. Zrušenie fabričných kantínov. 2. 25%-vé pozdvihnutie mzdy. 3. 13. hodinový pracovný čas. 4. Svobodné sriadenie. 5. Zrušenie fabrických sporiteľní. 6. Polepšenie bytných pomerov. Do jednej izby najviac dve rodiny vložia. 7. Vyplatenie mzdy sa má sobotu večer diať. Neprímu-li im tieto podmienky, behom 2 týždňov 15 tisíc robotníkov z tehelnej fabriky nepracuje. Svoje uzavretie tým istejšie previesť dúfajú, pretože teraz fabriky veľké množstvo tehál vystaviť musia, keďže sa v Budapešti nové paláce včil ako z vody dvihajú.

Apoštol Indianov. 29-ho m. mesiaca na sviatok sv. Petra a Pavla slávil storočné narodenie Fridricha Baragy „biskupa indianskeho“ ako ho cirkevný dejepis menuje. Menovaný missionár narodil sa v Krajine pri obci Dobrnici 29. júna. Otcu mal bohatého

zemského pána. 1824-ho bol vo Viedny za kňaza vysvätený a 1830-ho už išiel do Severnej Ameriky za missionára. Z New-Yorku šiel do Filadelfie, kde prvú missionársku reč držal výtečnými vlohami obdarený kazateľ. Ztadialto šiel do Baltimora, potom do L'arbe crocheby, kde Indiánov vynaučoval a i viac modliacich knížiek v indianskej reči vydal.

Bankári sú im prednejší.

Jako klin vždy vynde z vreca, tak teraz zasek vyšlo na javo, že naša liberálna vláda viac stará sa o bursianov a špekulantov, nežli o roľnícky ľud. Dokázalo sa, že liberálom našim prednejší sú bankári a cudzozemskí špekulanti, nežli náš ľud krvopotne daň svoju splácajúci. Viedeňskí bursiani sú im prednejší, nežli uhorskí občania pod náramnou farchou daní klesajúci. Dokázalo sa to teraz koncom mesiaca juniusa.

Uhorské ministerium orby mesačne dvakrát vydáva úradné zprávy o stave siatín a o úrode obilia. Kadejakí pensionirovaní notári, apatikári a iní vláde spolaňliví panáci, ktorí od ministra vymenovaní sú za „hospodárskych zpravodajcov“, mesačne dva razy zasielajú svoje chýry a „úradné“ zprávy o stave obilia pánu ministrovi. Ministerium potom z týchto chýrov zostaví úradnú zprávu a dá ju ohlásit v novinách, aby hospodári a majitelia zbožia, ako i kupci obilia, vedeli sa čono držať, keď zbožie predávajú alebo kupujú.

Od týchto úradných zpráw mnoho závisí, lebo keď daktorý predavač zbožia chytrý dozvie sa, že že úroda bude slabá a že zbožia je málo, nuž vtedy hneď zvýši cenu svojho zbožia a nepredáva ho; keď ale chýr úradne príde, že je zbožia mnoho, vtedy usiluje sa zbožie svoje čím skôr predat a nového čím skôr a čím lacnejšie nakúpiť.

Dľa týchto mesačných zpráw špekulujú bursiani a kupujú-predávajú na papieri zbožie, bárs ani kláska nemajú. Čím skôr dozvie sa špekulant-bursian o premene zbožia a o stave úrody, tým lepší gšeft spraví. Bankárom a špekulantom dobrú službu učiní ten, kto čím skôr na vedomie im dá úradnú zprávu o stave zbožia.

Teraz dokázalo sa, že viedeňské židovsko-liberálne noviny „Neue Freie Presse“ už 20-ho júni priniesly hlavné čiastky tej úradnej hospodárskej zprávy, ktorú noviny našej vlasti až o 4 dni neskôr priniesly. Viedeňskí špekulanti teda o 4 dni prv vedeli si poriadky porobiť ohľadom gšeftov svojich.

Ako je to už viedeňski bankári prv vedia úradné zprávy o stave nášho zbožia, ako my, ktorí na tieto úradné zprávy platíme? Toto pýtal sa v snemovni i Ján Wittmann, vyslanec, od ministra orby. Minister odpovedal, že tie viedeňské noviny nie úradnou cestou priniesly chýry svoje. Avšak, ako to možné,

že hlavné čiastky úradnej zprávy a výsledok zprávy tejže úplne srovnáva sa s chýrmy tých viedeňských novín?

Hja, bankári a bursiani veľké zásady učinili si, keď pomahali pri tých chýrnych uhorských voľbách.

x.

Vyzvanie.

Uctive prosíme vodcov a správy gazdovsko-potravných spolkov, konsumov na vidieku, ráčili by našej redakcie oznámiť stav, položenie jejich spolkov, lebo to veľmi potrebujeme pre „Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov“, ktorý v najbližšom čase bude postavený. Tento sústredný sklad všetké gazdovské, roľnícké, domáce potravne články vo fabrickej cene bude odávať potravným spolkom na vidieku, a preto len na ich prospech, záujem a na ich dobro to bude, keď čím skorej sa oznamia a s tým sústredným skladom do obväzku stupia, aby im môhol všelijaké tovary a články, dľa potreby vo fabrickej cene odporúčať a potom poslať, liferovať.

Redakcia „Kresťan“-a

Budapešť, VIII. Práter-u. 44.

Ústav Prozretdelnosti.

(Proposta Providenciale.)

Tento spolok spočíta u nás málo údov, ponevác ho neznajú tak veľmi. Preto dobrú službu myslíme vykonať našim cteným čitateľom, keď sa o spomenutom spolku následovne zmienime:

Členovia spolku súčasťnia sa v nasledujúcich právach a výhodach:

1. Každý vstúpiaci súčasťní sa v ovocí tých 12 sv. omší, ktoré sa každodenne až do konca sveta na privilegovaných oltároch ústavného kostola primerano jeho úmysľu slúžiť budú; a síce súčasťní sa v úplnej miere.

2. Každý deň večer v prospech členov ústavu požehnanie s prevel. Oltárnou sviatosťou udeľuje sa, taktiež i modlitby, ktoré sa každodenne v tomto chráme odbavujú, na tento cieľ obetujú sa.

3. Členovia môžu spomenutých 12. sv. mší dľa vôle za živých alebo za mrtvých obetovať.

4. Medzi členov spolku prijímajú sa i zomreli, taktiež aj deti.

5. Prijatie za údov trvá každodenne dotedy,

pokiaľ Proposta jestvuje, aby každý človek účasť brať môhol na ovocí týchto 12. sv. mší.

6. Vstúpenie sa počíta od splatenia členovského príspevku a od tohto času súčasťnení jest patričný člen vo všetkých výhodách Proposty.

7. Členovský príspevok, ktorý 50 krajciarov činí, len raz treba zaplatiť.

Teda kto raz navždy splatí 50 krajciarov, stane sa večitým členom ústavu meno Proposta Providenciale nosiaceho, súčasťní sa v každej výhode, nevy-sloviteľné zásluhy získá. Žiadne cvičenie není k členovstvu viazané. Každý člen denne v duchu z toho duševné spasenie môže sv. mšu obetovať, za koho si žiada.

Do spolku môžeme dať zapísať aj deti a zomrelých. Na deň zápisky každý dostane jedno vysvedčenie, ktoré podobizeň Panny Marii zdoší.

Zástupca ústavu Proposta Providenciale je p. Hugo Gude cis. a kráľ. komorník v Gaád-e.

Uctive prosíme ctených odberateľov „Kresťana“, ktorí na tento rok ešte nepredplatili, ráčili by predplatnú cenu čím skorej poslať, lebo bez predplatného, časopis im ďalej posielat nemôžeme.

Redakcia a Vydavateľstvo

„Kresťana.“

DOPISY.

Od ŽILINY.

Velavážený pán Redaktor!

Radostný pohyb opanoval celé horné Trenčiansko, keď priblížil sa čas, v ktorom nitriansky p. biskup, Imrich Bende vysluhovať mal veriacim sviatosť birmovania. Po Kysuciach presvedčil sa p. biskup, že chudobný ľud slovenský tou najväčšou nábožnosťou má naplnené utrápené srdco svoje. Ľud náš mnohými krivdami stíhaný jediná útechu svoju hľadá vo svätom náboženstve svojom. Keby ľud tento chudobný nemal Boha a náboženstva, vtedy by v Trenčiansku ešte väčšie zbúry povstaly medzi vycicaným roľníckym ľudom, nežli na bohatých Dolniakoch.

Je to v skutku len sila a moc náboženstva, ktorá ľud chudobný trenčiansky na uzde drží a chráni ho takých výstupkov, akých dopúšťajú sa teraz počas žatvy socialistami pobúrení roľnícki robotníci na Dolniakoch.

Naši otreštení liberáli vždy vytrubovali, že kňazia búria ľud slovenský. Nuž prečože ľud náš teraz ticho znáša všetky útrapy biedneho stavu svojho? Prečo nebúri sa ten kňazmi „poburovaný“ vraj ľud slovenský, lež búri sa práve ten ľud, ktorý býva práve v tom najbohatšom kraji Uhorska, na Dolniakoch?

Príčinu pokojamilovnosti a trepezlivosti ľudu slovenského označil sám p. biskup, keď viackrát vyslovil sa, že na Dolniakoch niet takého nábožného ľudu, ako je v Trenčiansku. Len tej najhlbšej nábožnosti možno pripisovať tú nekonečnú úctu, s ktorou p. biskup všade po Trenčiansku, z lástne ale v Žiline bol prijatý. Mladí šuhajci na bystrých koníkoch, d hý rad pekných kočov, bielo oblečené dievčatá, radostné vence a brány, večer osvetlenie obľokov, hlučná hudba hasičského spolku, — to všetko oznamovalo obyvateľom Žiliny, že 22. júni prišiel ku nám hlavný pastier rás, ktorý láskavosťou svojou všetkých srdcia okúzlil. Všetko pospiechalo na poklonu pánu biskupovi, len tí páni fajčili si dakde v začadených krčmách a neišli účasť brať zo všeobecnej radosti, ktorí „opravdovými“ kresťanmi sa menujú. Pán biskup v Žiline 1124 veriacich obirmoval; počas cesty svojej v Trenčiansku obirmoval 18,084 veriacich.

Birmovka bola i na ratúze žilinskom. Birmovať prišiel pán fíšpán Szalavszky. Birmovalo sa, tak sa zdá, s melu, lebo na ratúze žilinskom mncho smeti tolo. Doktorým pánom na ratúze opuchly lica od tej metlovej birmovky. Rychtára a peňážnika dostali sme nového. Predošlí utiahli sa obirmovaní s opuchnutým lícom.

Žilincan.

Velactená Redakcia!

Už od dávna som predplatiteľom vášho vzácneho „Kresťana“ preda som nezbadal, že by kto z nášho vidieku sa ohlásil. — Aby snád ct. čitatelia nemysleli, že my tu spíme v zátvrdlosti, že aj my sťa mučedníci trpíme za našu ľudovú stránku, usilujúc sa ju napomáhať, a hotoví za ňu krivdy znášať: zdelím s ávnej Redakcie tieto riadky, prosiac za ích uverejnenie.

Pri minulých kortešáciach na kandidátov ablegátskych — ponevác som mal zdravé presvedčenie a rozum, robil som za stranu, od ktorej blahobyt čakat môžeme — ľudovú. Ponevác takéto veci sú tým predrášom liberálnym hned tñn v očiach: preto chitry pán slúžny Tóth v deň voľoy nemeškal, keď som jako korteš ľudovej stránky zo troch malých obcí asi 90 voličov do Frajšťáku doniesol — hladat príčinu, ma dať zavliecť do „chládku.“ Lebo jako som sa ale na 15—20 krokov vzdialený díval, jednoho z vyvoleného rároda, žida fiškála bij, v tom pán slúžny pos'al 2 ž ndárov ma pek ímy slovni zavolať, a od 10-tej ráno až do druhého rána o hlade a smade kázal ma zavreť; zvaliac na mňa, že ja som bil fiškála Sziáda. Pravda ubitý fiškál hned zažaloval mňa. a ja som dostal citáciu k pánu slúžnému Tóthovi. Keď som sa na určitý deň a hodinu ustanovil, pán slúžny ma hned pekne privítal: „Keď ích vidím, zubámy bych ích trhal, lebo pri volbe štekali, jako besný pes aj s timy klášterskými psi.“ Na každý spôsob bol aj taký výrok súdu. Žalobníkov zastavateľ, so siedmy svedkami (s tých recipovaných) sa ustanovil; a bár aj päť svedčilo že ma nevideli býť žalobníka a dvaja, že som ho bil: tí poslední mali pravdu. Pán slúžny ma odsúdil na 30 zlatých pokuty. Keď som sa odvolával na nemožnosť platenia pre chudobu, slúžny zdupačil na mňa, že ma dá zavreť. — Rozumie sa, že na taký výrok som appelloval, a na troch svedkov sa hned odvolával, ktorí chcú prisahať, že som sa fiškála nie len nedotknul, ale na 15—20 krokov vzdialený sa naň díval. Appeláciu mi odmrštili, a fiškálovi ktorý appeláciu robil, slúžny dohovárať, že jak sa on opováži takú appeláciu zadať.

Teda slávna Redakcia, milý spolučitatelia! Takáto je naša svoboda? Keď niekoho zbadajú, že sa priznáva, že robí za stránku, za vieru bojujúcu, nuž zvalia naňho ten najväčší nesmysel? Že je tomu tak, môžete si somňa vziať príklad. Lebo že som falošne obžalovaný a odsúdený, od slúžného „besným psom nazvaný,“ jako aj, že som sa krivonosu nedotknul — nato môžem verejne prisahať. Mohol bych ešte pár kúskov opísať, ale to až druhý raz.

Opätne prosím slávnú Redakciu za uverejnenie tohto dopisu, že by milý spolučitatelia nášho „Kresťana“ mali pochop, že aj my sme kresťania a verní priateli ľudovej strany, že trpíme urážanie, na cti utrhovanie s tou nádejou: že milostivý Boh vyslyší naše túžby, našich prosieb zasielanie. A preto prosme všetci vespolek: „Pane ratuj nás, lebo zahyneme!“

*Korteš a verný bojovník stránky ľudovej
od Frajšťáku.*

HOSPODÁRSTVO.

Obežník v záležitosti ochrany proti chytľavým papuľovým a paprčkovým chorobám Minister orby nasledujúci obežník vydal: V zriedkavších prípadoch chytľavej papuľovej a paprčkovej choroby, totižto keď nie celá obec, ale iba jednotlivý dvor, taňa (osihočených pár domov na Dolnej zemi) alebo majer zatvorcia sa, zo zatvorených dvorov, taní, majerov nesmejú sa vyvážať krmné potraviny, stielivá, slama a hnoj, kdežto všetkie tieto predmety z nezavretých dvorov, taní a majerov na zápraží vyviezť svoboda, taktiež svoboda nenakazlivé, z druhých miest pochádzajúce tieto predmety cez obec na zápraží previezť. Oproti v prípadoch, kde táto choroba na istom priestori úplne vypukne, totižto kde sa celá obec zatvorí, vôbec zakázané je z chotára obce, alebo cezeň potravu alebo hnoj doviezť poľažne previezť a v tomto páde sa iba cez zatvorenú obec cestujúcich a tam sa nestaviacich cestovníkov alebo furmanov slama alebo seno, ktoré na voze cieľom sedliska upotrebili, alebo skrze krmenie na ceste so sebou vzali, alebo ktoré na zaobalenie priemyselných, na vozoch položených článkov upotrebili, bez prekážky prepustiť môže.

Štepenie proti sviňskému dúlu. V terajších letných horúčostach sviňský dúl (choroba) zase husto sa zjavuje a síce najmä na tých miestach, ktoré posiaľ od neho zachované byly. Preto tuná v krátkosti podávame, ako sa máme a môžeme proti tejto pliaže dľa terajších zkušenosť brániť, a síce so zaštepením oproti sviňskému dúlu.

Vo štátnom bakteriologickom ústave na základe doterajších zkúmaní ustálili to, že kŕv sviň túto chorobu prestavších proti tejto chorobe bráni, a tak keď žincicu tejto kŕvi do tela nenakazených, zdravých zvierat nastriekame, vzdorujúca sila oproti prirodzenej nákaze rozhodne zmenší sa. Pravda, celkom isto nevieme i vzdor tomuto nakazené zvieratá zachrániť, avšak predsa pomerne ich menej padne, nežli by sme ich neboli štiepili.

Pre toto my tento spôsob v nedostatku lepšieho, snažne odporúčame pozornosti patričným hospodárom.

Stranivá prevedenia štepenie zapotreby je jedna alebo dva okolností viac ošipaných, ktoré už pred 3—4 mesiacmi túto chorobu prestály. Takéto ošipané zakoleme, kŕv do celkom čistej, vysokej vákovej nádoby pustíme, nádobu okolo osi po usadnutí kŕvy dotiaľ vrtíme, pokiaľ guľôčky kŕvy so stien fľašky všade nezišli; na povrchu usadlej kŕvy prípadne povstávajúšie peny ztad aľ odstránime.

Takto dōrobenú kŕv potom na studenom mieste (v lete medzi ľadom) 24—28 hodín stáť necháme, pokiaľ čistá, žltá žincica kŕve od krvových guľôčiek neodlučí sa. Pozatým žincicu z kŕvy do čistej nádoby slejeme a hneď k štepeniu ošipaných upotrebiť môžeme. Chceme-li ju naďalej udržať, vtedy k žincici polpercenta karbolovej kyseliny pridáme a držíme ju chladno. (Z karbolovej kyseliny najprv 5%-ovú vodovú tekutinu spravme, a z tejto 100 gramov k jednej litre žincice z kŕvy primiešajme).

Z čistej žirčice mladým ošipánym 5 kcmtróv, starším 10 kcmtróv zatrieknime pod kožu a s týmto je štepenie dokončené.

Žincicu z kŕvy na túto chorobu zhynuvších ošipaných my celkom bez obavy odporúčať nemôžeme, ponač tieto nezdravé ošipané môžu alebo i majú v sebe nákazlivú kŕv, a potom i druhé cudzé nákazlivé látky môžu byť prítomné. Takýmto pokusom lepšie je vyhnúť, nežli si s nyma škodu zapríčiniť.

Perroncito a Bruschetti ešte koncom vlaňajšieho roku s tým ohlasom predstúpili pred obecensť, že sa im podarilo výtečnú látku na štepenie ošipaných proti sviňskému dúlu vynajst a že ju i doposlať hotoví sú.

Táto štiepna látka je čierno-červená tekutina, ktorú v 9 kcmtróv obsahujúcich flaštičkách rozposielajú. Môže sa zadovážiť pod nasledujúcou adressou: Laboratoire de Mr. le Prof. E. Perroncito, rue Nice 52. Turin. Cena pre jedno ošipané z tejto látky za flaštičku je 12 krajciari.

Prvá požiadavka pri upotrebení tejto spomenutej látky je, aby sme s ňou výlučne len

zdravé, ešte nenakazené ošipané štiepili, ponač väč nakazeným už neosoží. Jednému kusu musíme z tekutiny 3 kubičné centimetre na vnútornejšiu stranu stehra pod kožu nastriekať, avšak predbežne musíme k tomu 1 : 1000 sublimatovej alebo 5%-vej karbolovej tekutiny pridať, a pred striekaním túto tekutinu potriať. Obyčajne dostatočne je jedenkrát nastriekať; je-li ale nemoc nebezpečného výhľadu, vtedy odporúčame nastriekovanie behom 5 dní sopakovať. Ináč štepený dobytok za 10 dní po štepení sa za zachránený považuje.

O tomto poslednom Perroncito-vom štepení my naše mienky ani za ani proti vysloviť nemôžeme, lebo sme sa o ňo celkom ešte nepresvedčili. A z tejto príčiny my to prvé odporúčame.

O prevetrovávajú maštál sa gazdovia veľmi málo starajú, hoc aj azda nahliadnu, že dobytok je o veľa zdravší, keď sa v čistom vzduchu zdrží, ako vo vzdusenom. Aký vliv má čistý vzduch na dobytok, to najzajímavejšie dokázalo sa vo frankfurtskom mliečiarskom oddelení na zverolekárskom ústave: tam totižto stále sa na maštali drží 80 švajčiarskych kráv; kým maštale byly zariadené bez prístrojov na prevetrovávajú, od jednej krávy ročne nadójilo sa priemerne 3700 litrov mlieka; keď sa pripravily prístroje na prevetrovávajú, nadójilo sa do 4350 litrov mlieka. Po tie roky, čo sa spomenuté pokusy robily, v krme sa nestala podstatná zmena, tak rozmnoženie mlieka nemôže sa inému pripísať, ako čerstvému vzduchu, v ktorom sa dobytok zdržíval.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

M. L. Dlhopole: Ďakujeme; dľa žiadosti sme to vykonali. — *K. R. Nitra:* Predplatok sa skončil minulého mesiaca. — *L. H., St. Ves:* List sme Vám písali. — *Jano Čo:* Veru aj my sa pýtame, že čo? — *M. Kováč:* Váš predplatok trvá do konca tohoto roku. — *Mnohým:* Od júla nový predplatok potreba, keď starý sa skončil. — *H. L., K. R., B-y, V. T., Matej L., K. K.:* Články neskoro prišli.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unevnanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

„Herkó Páter“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť, Csömöri ut 123.

Škola reči slovenskej. Cvičenia mluvičné, pravopisné a slohové v 500 úlohách. V smysle učebného plánu, vydaného kr. uhor. ministerstvom osvety a náboženstva dňa 29. júna 1879. roku pre nemaďarské národné školy dľa „Deutsche Sprachschule in Übungsbeispielen etc. von M. Baron, Th. Junghanns u. H. Schindler in Dresden“ a iných mnohých prameňov zostavil Ján Zigmundík. I. sošit. (Pre 2. a 3. ročník.) Cena 12 kr. K dostaniu v Turčianskom Sv. Martine J. Gašparíka, kníhkupca.

Slovenská Knižnica „Knihkupecko-nakladateľského spolku“ v Turč. Sv. Martine. Číslo 2. Obsah: Jánošik. Ilustrácia slovenskej piesne. Obecné počty. Listie a korene. V temnotách. Niečo o lúkach. Čo robíš ľud môj? Str. 72. Knižočka stojí 25 kr. (s poštou 28 kr.) Kníhkupci a predavači dostanú primeraný rabatt. Prvý sošit tejto knižnice obsahuje Wagnerove „Zjavy nebeské“ a stojí 30 kr. (s poštou 33 kr.) Spolok tento vydal dosiaľ „Sobrané spisy básnické Hviezdoslava.“ — I. diel zl. 1.20, viaz. zl. 1.80; II. diel zl. 1.50, viaz. zl. 2.10 (s poštou každý diel o 10 kr. drahšie) a „Dies irae,“ ľudovú kresbu od Kukučina za 40 kr. (s poštou 45 kr.) Knihy dostať v Turč. Sv. Martine u J. Gašparíka, kde dostať vôbec všetky slovenské knihy.

Veselá Knižnica. Hovorí sa: „že nevinná, veselá zábava je i Pánu Bohu milá,“ a preto po našich slovenských mestečkách a dedinách mali by privykať nevinne sa zabávať. Pri spoločných večerách, svadbách, výletoch a iných zábavách mali by si zarečniť a spoločenské hry usporadovať. Také sa vydávajú pod menom: **Humoristické Prednášky**, ktoré vydáva Augustin Paulovič v Trnave. Cena jedného sošita 6 kr.

Posol božského Srdca Pána Ježiša. Časopis Braterstva najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Vychádza každý mesiac 15-ho. — Cena na celý rok 50 kr. Predpláca sa vo Veľkých Levároch (Nagy Lévárd) Pozsony megye. — Nový časopis bude písať o srdci plnom lásky a dobroty, o srdci Pána a Spasiteľa nášho. Čase sú zlé a duchu kresťanskému nepriateľské, svobodomyseľnosť je rozšírená, proti ktorej bojovať, je povinnosťou každého kresťana. Čo jednotlivý sú nie v stave, to premôžu braterstvá a sila spojená. Braterstvá tieto — majúť Boha v kruhu svojom — budú najmocnejšie, keď sa — roztratené po celej krajine — prostriedkom spoločného časopisu šjednotia! Spolok božského Srdca Pána Ježiša ešte svojho časopisu nemal, a preto vydávať časopis taký, bolo ustavičnou túžbou srdca nášho, ktorá konečne telom učinená je. On bude povzbudzovať srdcia kresťanské k tomu, aby božské Srdco viac a viac milovali, bude rozširovať Spolok Srdca Ježišovho, vediať, zo skúsenosti, že Spolok tento užitočný je a prináša milosť a pomoc mocnú proti svobodomyseľnosti celému kresťanstvu. Jak úlohou anjelov Boha živého je, roznášať posolstvo Božie k ľudu, a zas prosby, vždycky a slze boľavé utrápených obyvateľov zemskej prednášať pred trón najvyššieho, to isté bude tiež úlohou „Posla božského Srdca Pána Ježiša.“ — Vydavateľstvo má na strane svojej mnohých a vážnych spolupracovníkov, ktorých ména sú v literatúre slovenskej známe a ctihodné a preto s dôverou hľadí do budúcnosti, vediať že „Posol božského Srdca Pána Ježiša“ bude obľúbeným a výtaným časopisom celého slovenského katolíctva.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.50—8.15 zl. Raž 6.45—6.50 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.80—6.30. Kukurica: 3.45—3.60. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Kéropné semeno: 08.55—09.00.

3. **Strova:** Veľká biela fixa 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40
okružlá: 7.00—7.30., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00. Že 00. Hrach
8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. **Kupecké zelinové plody:** Mak 23—24. Burgyňa
1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželom: 5.00—
9.00. Paprika 135—140 zl.

5. **Potrava:** Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama. Na po-
stielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.

6. **Siatie:** Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní
ladník 6.00—6.50 zl.

7. **Hospodársky dobytok:** Dovezeno bolo: asi 828
hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny
Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden
kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1019 kusov oviec.
Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh:
za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. **Zverové dorobky:** Med žltý kvapkaný: 26—30 zl.
Vosk 164—165. Vajcá 40—50. Loj. Maslo I. 80—180 zl. II. 60—110
mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. **Remeň funtový** od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. **Kraviny vrázkované** 165—175.

11. **Tefaciny barnavé** 12—13 kl. 420—440.

12. **Tefaciny najl. viksovky** 420—440, stredné 350—365
ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155
drsné listy 165—170.

Rozmary a žarty.

Židia medzi sebou.

Khóbi: Ty sa voláš po nemecký anjel, a ty
si horší ako čert.

Phinkás: A ty sa menuješ po nemecký lev,
a ty si predsa len prašivý, smradlavý pes.

Krátko ale stručne. Mladý Kohn odcestoval na
vidiek, a onedlho sa tam zasnubil s voľajakou Rífkou,
o čom taký telegramm poslal svojmu otcovi.

„Prosím požehnanie ku mojmu zasnúbeniu. Šty-
ridsať tisíc.“

Načo otec takto telegrafoval „Korún a či zlatých?“

„Zlatých.“

Zas odpoveď otca:

„Moje požehnanie na Vás!“

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

*Pánom Holičanom a obyvateľom na tom
vidieku vrele odporúčame oznam pána ml.
Löbla na prečítanie a prosíme, aby aj tým,
ktorí niesú predplatiteľmi, ten oznam na preči-
tania ukázali, že by aj tí o tom sa dozvedeli.*

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.
okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Ct. p. Holičani a spoluobčania!

Kdo chce byť dobre a lačno poistení, kto chce byť toho istý, že v páde škody bude mu náhrada

u úplnej summe bez krajciara srážky
vyplatená, ten nech sa dá poistiť len

u mladého pána LÖBLA v Holiči.

Ktorý páni roľníci, ktorý v lany skrže pána Fertiga sa poistiť nechali o to žiadám, *aby ďalej u Hechta neplatily* a čím skorej skrže prepis ku mne prišli.

Ešte vždy trvá roz-
; oslanie kosi,
ktorá pod menom
»Svätého Antona«
všade je obľúbená
a ako najlepšia
uznáva.

Cena tejto kosi, za ktorú dobre stojím, je:

70	75	80	85	90	95	100 cm.
l.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Kto 5 kusov dá doniesť, tomu zdarma ich pošle dielna kôš; kto 10 kusov si dá poslať, tomu

jednu kosu zdarma viac pošle m
JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

TLAČIAREN

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPESTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najvkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýta te si

hojnú zbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kamingarnov, palmerstonových, ševrotových a lodeňových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukažka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.
Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulátúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent

stojí 6 zl. 50 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO

„KREŠŤANA“

PRIJIMA.